

GEOFİZİKA VƏ GEOLOGİYA İDARƏSİ “NEFTÇİLƏR GÜNÜ”NÜ UĞURLA QARŞILAYIR

Hazırda Azərbaycan öz tarixinin genişmiqyaslı yüksəliş dövrünü yaşayır. Ölkəmiz inkişaf sürətinə görə dünya dövlətləri arasında birincilərdəndir. Bu yüksəliş ümummilli liderimiz Heydər Əliyev tərəfindən işlənmiş və hazırda müvəffəqiyyətlə davam etdirilən neft strategiyasının nəticəsində mümkün olmuşdur.

Bu yüksəlişin bariz nümunəsi kimi ölkəmizdə yüksək səviyyədə təşkil edilən və müvəffəqiyyətlə keçirilən ilk Avropa Oyunlarını göstərmək olar. Bu oyunların təşkili, keçirilmə səviyyəsi bütün dünyaya ölkələrinə bir daha Azərbaycanın gücünü və qüdrətini göstərdi.

21 il bundan öncə ulu öndər, ümummilli lider Heydər Əliyevin müdrik və uzaqgörən siyasəti nəticəsində imzalanmış “Əsrin müqaviləsi”nin möhtəmə Prezidentimiz İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə uğurla reallaşdırılması respublikamızda neft-qaz sənayesinin inkişafına, o cümlədən kəşfiyyat və mədən geofizikası, eləcə də mühəndisi-geoloji tədqiqat işlərinin genişləndirilməsinə və inkişafına geniş imkanlar açmışdır. Hazırda Azərbaycanın neft sənayesinin inkişafında mühüm əhəmiyyət kəsb edən geofiziki kəşfiyyat işlərinin dünyanı aparıcı servis kompaniyaları ilə rəqabət apara biləcək səviyyəyə çatdırılması və yüksək nailiyyətlər əldə edilməsi üçün əlverişli zəmin yararmışdır.

Son illərdə maddi-texniki bazası əsaslı dərəcədə yeniləşdirilmiş və yeniləşdirilməsi davam etdirilən, Geofizika və Geologiya İdarəsində (GGİ) çalışan geofizik və geoloqlar, mühəndis və texniklər, eləcə də digər peşə sahibləri yeni yataqların axtarışı və kəşfi, eləcə də aşkar olunmuş yataqların işlənməsi istiqamətində fədakarlıqla çalışır və böyük nailiyyətlər əldə edirlər. Təkcə 2015-ci ilin 8 ayı ərzində Geofizika və Geologiya İdarəsi üzrə ümumilikdə 36,4 milyon manatlıq maliyyə həcmində iş yerinə yetirilmiş və 4,5 milyon manat mənfəət əldə edilmişdir.

GGİ-də çoxşaxəli geoloji-geofiziki, tədqiqat işləri yerinə yetirilir: kəşfiyyat geofizikası, mədən geofizikası, mühəndisi-geoloji işlər, laboratoriya tədqiqatları və s.

2014-cü ilin sentyabrından keçən son bir il ərzində Geofizika və Geologiya İdarəsinin mü-təxəssisləri tərəfindən Azərbaycanın quru və dəniz sahələrində tədqiqatlar aparılmış və qənaətbəxş nəticələr əldə edilmişdir.

Belə ki, Kəşfiyyat geofizikası sahəsində Zərdab-Şıxağı-Qışlaq, Çeyilaxtarma-Nardaranaxtarma sahələrində seysmik və qravimaqnitometrik tədqiqatlar

yerinə yetirilmiş, çöl işləri zamanı tədqiqat sahələrinə yaxın ərazilərdə müvəqqəti bazalar yaradılmış, işçilərin sosial-məişət şəraiti müasir tələblər səviyyəsində təşkil olunmuşdur. Bunun nəticəsində də işçi heyət seysmik işlər aparılan ərazilərə yaxın yerlərdə yerləşdirilmiş, bazadan iş sahəsinə və geriye olan yola sərf olunan vaxt minimuma endirilmişdir. Çöl işləri ikinövbəli iş rejimi ilə yerinə yetirilmiş, səyyar düşərgələrin yaradılması nəticəsində yanacaq-sürtkü və digər materiallara xeyli qənaət olunmuş, əlavə məs-rəflərin qarşısı alınmışdır. Yerinə yetirilən işlər xüsusi əhəmiyyət kəsb etdiyindən Geofizika və Geologiya İdarəsinin rəhbər işçiləri və müvafiq mütəxəssisləri tez-tez iş sahəsinə ezam olunmuş, işçilərin sosial-məişət şəraiti ilə yaxından tanış olmuş, çöl işlərinin aparılmasına, alınmış materialların keyfiyyətinə baxış keçirilmiş, aşkar olunmuş çatışmazlıqların aradan qaldırılması üçün yerində lazımı tədbirlər həyata keçirilmişdir. Çöl işlərinin müxtəlif hava şəraitlərində aparılması nəzərə alınaraq, əməkdaşlar mövsümə uyğun şəkildə xüsusi geyim və fərdi mühafizə vasitələri ilə təmin olunmuş, onlara hər gün işə başlamazdan əvvəl təlimatlar keçirilmişdir. Bütün bunlarla yanaşı, işçilərin sağlamlığının qorunması üçün müvəqqəti bazalarda xüsusi həkim otaqları yaradılmış, təcrübəli həkimlər mövsümü işə qəbul olunmuş və onlar tibbi avadanlıqlarla təchiz edilmiş, “təcili yardım” maşını ilə təmin olunmuşlar.

Adıçəkilən sahələrdə tədqiqatlar zamanı mövsümü işçilər əsas etibarilə yerli sakinlərdən təşkil olunmuşdur. Geofiziki kəşfiyyat işləri nəticəsində aşkar olunmuş yataqlarda gələcəkdə aparılacaq qazma və mə-nimsəmə işləri regionlarda yeni iş yerlərinin yarınması ilə nəticələncəkdir ki, bu da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin “Azərbaycan Respublikası regionlarının 2014-2018-ci illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı”nın təsdiq edilməsi haqqında fərmanının həyata keçirilməsinə bir töhfədir.

Kəşfiyyət etmək lazımdır ki, əməkdaşların yüksək peşəkarlığı və zəngin təcrübəsi sayəsində sığ yaşayış məntəqələri, suvarma kanalları, çay məcraları, əkin sahələri, bataqlıq və digər müəkkəb yerüstü şəraiti ilə səciyyələnən tədqiqat sahələrində işlər ətraf mühitin qorunması, əməyin mühafizəsi və təhlükəsizlik texnikası qaydalarına tam riayət olunmaqla beynəlxalq standartlara uyğun aparılmış, yüksək keyfiyyətli seysmik materiallar almaq mümkün olmuşdur.

Dəniz seysmik kəşfiyyatında yaranan problemlər artıq aradan qaldırılmışdır. Hazırda Geo-

fizik-1 gəmisinin “Tərsənədən” qayıtması və dənizdə üzme sertifikatının uzadılması ilə əlaqədar dənizdə “Qoşadaş” sahəsində yerinə qoyulmuş üçölçülü seysmik kəşfiyyat işləri də uğurla davam etdirilir və artıq 20 km²-dən artıq ərazidə tədqiqatlar aparılmışdır.

Bununla yanaşı, “Azneft” İstehsalat Birliyinin sifarişinə əsasən Şərqi Abşeron ANQR-nin Neft daşları - Oğuz - D30 - Güneşli sahəsində, Bakı arxipelaqı ANQR-nin Babək sahəsində, Gəncə NQR-in Qazanbulaq-Ziyadxan sahələrində yerinə yetirilmiş 3D seysmik kəşfiyyat işlərinin interpretasiyası başa çatdırılmışdır.

Ümumiyyətlə, yerinə yetirilmiş geofiziki kəşfiyyat işləri əsasında mühüm geoloji nəticələr

əldə edilmişdir.

Çöl və dəniz işləri müasir cihaz və avadanlıqlar vasitəsilə yerinə yetirilmiş, alınan məlumatlar isə beynəlxalq standartlara cavab verən proqram təminatında emal və interpretasiya edilmişlər.

Qeyd edilən işlərin aparılmasında məqsəd yeni neft və qaz yataqlarının açılması, köhnə, işlənməmiş olan yataqların daha dəqiq öyrənilməsi sayəsində neft və qaz hasilatının artırılmasıdır.

Geofiziki tədqiqatların əsas istiqamətlərindən biri olan quyularda aparılan tədqiqat işlərinin ilkin təşəkkül mərkəzlərindən biri məhz Azərbaycan olmuş və hazırda bu tədqiqatlar bütün yeni qazılan və işlənməmiş olan quyularda geofiziklərimiz tərəfindən müvəffəqiyyətlə yerinə yetirilir.

Mədəngeofizika istehsalat bölümünün müxtəssisləri tərəfindən Azərbaycanın quru və dəniz ərazilərində qazmada olan quyularda kompleks mədən-geofiziki tədqiqat işləri və qazmaya geoloji-texnoloji nəzarət, eləcə də istismar quyularında perforasiya-atma və quyuların işlənməsinə nəzarət məqsədilə geofiziki tədqiqat işləri yerinə yetirilir.

Quyularda geofiziki tədqiqat işləri əsasən elektrik, radioaktiv, akustik karotaj, inklinometriya, kavernometriya və termometriyadan, yataqların işlənməsinə geofiziki, quyuların qazılmasına geoloji və texnoloji nəzarətdən,

perforasiya və s.-dən ibarət olmuşdur. İdarəmiz “Azneft” İB-nin tabeliyindəki Neft-Qazçıxarma idarələrində, “Kompleks Qazma İşləri” Tresti, eləcə də respublikamızda fəaliyyət göstərən SOCAR AQŞ, “Neftechala OCL”, “Gulf Drilling Supply FZE”, AzGerNeft MMC, “Shirvan OCL”, “Surakhani Oil OC”, “Balakhani OCL” və Salyan OİL kimi firma və təşkilatların sifarişlərini yerinə yetirmişdir.

Uzun müddət istismarda olan quyularda qalıq neft ehtiyatını müəyyənləşdirmək məqsədilə yataqların işlənməsinə nəzarət daim aparılır. “Bulla-dəniz” yatağında layihə dərinliyi 6100 metr, raktiki dərinliyi 5958 metr olan quyunun uğurla qazılıb başa çatdırılmasında bu bölümün qaz-karotaj ekspedisiyasının iş-

stasionar platformaları, üzən qazma qurğuları) qoyulacağı ərazilərdə, müxtəlif kommunikasiya xətlərinin (neft-qaz kəmərləri, elektrik kabel xətləri və s.) çəkiləcəyi sahələrdə, eləcə də dənizdə kəşifin üst hissəsini təşkil edən süxurların kompleks şəkildə öyrənilməsi və tədqiqat sahəsinin mühəndisi-geoloji şəraitini qiymətləndirilməkdən ibarətdir.

Müxtəlif səbəblərdən qarşıya çıxan çətinliklərə baxmayaraq, təkcə bu ilin 8 ayı ərzində quru və dəniz sahələrində 7 min metrdən artıq mühəndisi-geoloji qazma işləri yerinə yetirilmişdir. Bu işlər Ateşgah, Qərbi Abşeron, Neft Daşları, Darvin sahələrində və Sosial İnkişaf İdarəsinin sifarişilə Bakı şəhərinin müxtəlif rayonlarında “Araz” MTK-nın yaşayış binalarını tikəcəyi sahələrdə aparılmışdır.

Bundan başqa, “Məmməd Süleymanov” gəmisilə isə Ateşgah, Darvin, Qərbi Abşeron, Abşeron bankası, Neft daşları-Çilov arası, Bulla-dəniz, Böyük Zirə və digər sahələrdə dənizin dərinliyini, dənizdibi relyefi və kəşifin üst hissəsini öyrənmək məqsədilə 2192 km batimetriya, 1657 km sonar planalma və 1450 km fasilesiz seysmoakustik profiləmə işləri yerinə yetirilmişdir. Alınmış məlumatların emal və interpretasiyası yerinə yetirilməkdədir.

Qeyd etmək istərdim ki, dənizin dərinliyini daha dəqiq ölçməyə və dənizdibi relyefin üçölçülü modelini qurmağa imkan verən, eləcə də hidrotexniki qurğuların, estakadaların, kommunikasiyaların yerləşdiyi əraziləri vizual şəkildə müfəssəl öyrənməyə imkan verən, uzaqdan idarə olunan video sistem - ROV və “Multibeam” çoxşaxəli exolotdan istifadə etməklə Qərbi Abşeron, Güneşli, Neft daşları-Çilov arası sahələrdə tədqiqat işləri aparılmışdır.

Bununla yanaşı, dənizdə yerləşən bir sıra hidrotexniki qurğuların tikintisi həyata keçirilən zaman gəmilərin naviqasiya təminatı aparılmış və bir neçə ərazilərdə topoqrafik planalma işləri yerinə yetirilmişdir.

Mühəndisi-geoloji qazıma işləri zamanı götürülmüş süxur nümunələrinin fiziki-mexaniki xüsusiyyətləri Kompleks Mühəndisi Axtarış İstehsalat Bölümünün beynəlxalq standartlara cavab verən mərkəzi mühəndisi laboratoriyasında tədqiq edilir, tədqiqatın texniki hesabları beynəlxalq standartlar səviyyəsində tərtib edilərək sifarişçilərə təhvil verilir.

Laboratoriyada aparılan işlərin səviyyəsi Azərbaycanda fəaliyyət göstərən şirkət və kompaniyaların da diqqətini cəlb etmiş və onlar öz işlərinin bizim laboratoriyada görülməsi arzusunda olduqlarını bildirmişlər. Elə bir ay bundan öncə BP şirkəti süxur nümunələrinin laboratoriya tədqiqatlarını idarəmizə sifariş

etmişdir.

Bundan başqa, Azərbaycan da fəaliyyət göstərən SOCAR-Fuqro şirkəti ilə birlikdə tikilməsi nəzərdə tutulan Heydər Əliyev adına yeni neftayırma və neft emalı zavodunun 200 ha-ya yaxın ərazisində topogeodeziya işlərinə yerinə yetirmişdir.

Yuxarıda qeyd edilən işləri yüksək səviyyədə görmək üçün idarəmizdə kadr hazırlığına, gənclərin məsul işlərə cəlb edilməsinə, onların nəzəri və təcrübəli biliklərinin zənginləşməsinə geniş diqqət yetirilir. Bu il 34-dən artıq gənc mütəxəssis müxtəlif ixtisasartırma kurslarında, treninqlərdə, təcrübə mübadilələrində öz ixtisaslarını artırmışdır və bu işlər mütəmadi davam etdirilir.

Ümumiyyətlə, gənclərlə işə idarəmizdə böyük diqqət yetirilir. Yaradılmış gənclər təşkilatının köməyi ilə müxtəlif təyinatlı görüşlər, disputlar, idman yarışları, seminarlar və s. keçirilir ki, bunlar da gənclərin layiqli və sağlam vətəndaş kimi formalaşmasında mühüm rol oynayır. Bu işlərin həyata keçirilməsində gənclərə hər bir yardım göstərilir.

Gənc mütəxəssislərin yetişdirilməsinə kömək məqsədilə idarəmiz ali təhsil ocaqları ilə də sıx əməkdaşlıq edir. Belə ki, ARDNŞ-in “Ödənişli Yay Təcrübəsi” proqramı çərçivəsində bu il 16 nəfər tələbə idarəmizdə ödənişli istehsalat təcrübəsi keçmişdir. Bundan əlavə, Azərbaycan Texniki Universitetində və ADNA-da təhsil alan 160 nəfər tələbə, Bakı Neft Energetika Kollecinin 28 nəfər tələbəsi və Qobustan Regional Təlim Mərkəzinin “Karotajçı” peşəsi üzrə təhsil alan 12 nəfər şagirdi ödənişsiz təcrübədə olmuşlar. Bu istehsalat təcrübəsi zamanı tələbələrə təcrübəli mütəxəssislər təhkim olunmuş, onlara geofizika və geologiyanın, o cümlədən karotajçı peşəsinin incelikləri barədə ətraflı məlumat verilmişdir. İdarə rəhbərliyi istehsalat təcrübəsi keçən tələbələrə vaxtaşırı görüşlər keçirmiş, onların iş şəraiti ilə yaxından tanış olmuş, irad və təklifləri dinlənmiş, müvafiq tədbirlər görülmüşdür.

İşçilərin sosial vəziyyətinin yaxşılaşdırılması idarə rəhbərliyi və həmkarlar ittifaqının daim diqqət mərkəzindədir. Belə ki, çöl işlərinin yerinə yetirilməsi zamanı işçilərin sosial-məişət şəraitinin müvafiq qaydada təmin olunması üçün lazımı tədbirlər görülmüşdür. Əməkdaşların iş sahəsinə yaxın ərazidə yerləşən bazalar lazımı vəsaitlərlə, avadanlıqlarla təmin olunmuş və eyni zamanda, dəniz şəraitində çalışan işçi heyəti üçün də müvafiq şərait yaradılmışdır.

İşçilərimiz üçün rahat və sağlam əmək şəraitinin yaradılması məqsədilə cari il ərzində Kəşfiyyat-geofizika İstehsalat Bölümü-

nün çöl seysmik partiyaları üçün 12 ədəd, Mədəngeofizika İstehsalat Bölümünün ekspedisiyaları üçün 7 ədəd səyyar vaqon evlər alınmış, quraşdırılmış və zəruri avadanlıqlarla təchiz olunmuşdur.

İşçilərin və onların ailə üzvlərinin mənalı istirahətini təşkil etmək məqsədilə qısamüddətli Nabran istirahət zonasında, Şamaxıda, Balakəndə, Lənkəranda yerləşən istirahət guşələrinə 98 nəfərə güzəştli göndərişlər verilmişdir. İşçilərin sağlamlıqlarının bərpası məqsədilə 7 nəfər “Güneşli”, “Abşeron”, “Bilgeh” sanatoriyalarına, 17 nəfərə isə “Naftalan” sanatoriyasına güzəştli yollayışlar verilmişdir.

Geofizika və Geologiya İdarəsinin İdarəetmə aparatı və struktur bölmələrində rəhbərlik tərəfindən təsdiq olunmuş planlar əsasında əməyin mühafizəsi, təhlükəsizlik texnikası və ekologiya sahəsində müəyyən işlər görülmüşdür.

Böyük minnətdarlıq hissi ilə qeyd etmək istərdim ki, idarəmizin qazandığı müvəffəqiyyətlərdə rolu olan mütəxəssislərin əməyi respublika və ARDNŞ-in rəhbərliyi tərəfindən daim diqqət mərkəzində saxlanılır və yüksək qiymətləndirilir. Bütün bunların nəticəsidir ki, hazırda sıralarımızda çalışan əməkdaşların bir neçəsi sinələrində “Tərəqqi” medalı daşıyır, bəziləri isə “Əməkdar mühəndis” fəxri adı ilə qürur duyurlar. Onlarca əməkdaşımız ARDNŞ-in “Fəxri fərmanı” ilə təltif olunmuşdur.

Xalqımız ümummilli lideri Heydər Əliyevin böyük uzaqgörənliklə işləyib hazırladığı neft strategiyasının Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla həyata keçirilməsi respublikamızda dayanıqlı və davamlı sosial-iqtisadi inkişafa nail olunması, onun inkişaf etmiş dövlətlər sırasına çıxması ilə nəticələnmişdir. Fərəhli haldır ki, bu nailiyyətlərdə həmişə ölkə Prezidentini dəstəkləyən, ona sadıq olan Azərbaycan neftçilərinin, o cümlədən neftçi geofizik və geoloqlarımızın da əməyi az deyil.

“Əsrin müqaviləsi”nin 21 illiyi, Neftçilərin peşə bayramı — 20 sentyabr – Neftçilər günü münasibətilə kollektivimiz adından bütün neftçiləri təbrik edir, onların hər birinə uzun ömür, möhkəm cansağlığı, xoşbəxtlik, yeni-yeni uğurlar arzulayıram.

Vaqif ABDULLAYEV,
Geofizika və Geologiya İdarəsinin rəisi.

